

Dimnika, brez pristavka „prestavil“ ali „sostavil“. To delo mora biti torej samostojno. Virov dotičnega spisa ne najdemo navedenih nikjer.

Potrudili smo se, in poiskali smo vire. Ker bi predaleč prišli, ko bi kritično zasledovali po virih vso razpravo, preglejmo samo en odstavek. Vzemimo v podlago presoje cel odstavek o pikah. Priobčen je v 14. številki letošnjega „Učiteljskega Tovariša“. Viri temu oddelku, katerih pa gospod Jakob Dimnik ne navaja. so: Blitz Ed.: Praktische Anleitung zur Behandlung des Schreiblese- und des Anschauungsunterrichtes, wie der Lesestücke in der ersten Classe; Hermann: Anleitung zur Behandlung der Fibel; Saatzer Jos.: Das erste Schuljahr.

Poglejmo, kako obdelava in uporablja te vire gospod Jakob Dimnik.

Na to pa navaja iz našega lista nekaj stavkov „Jezikovnega nauka“ ter isto tudi iz navedenih virov, katerih se je posluževal g. Dimnik.

Oglejmo si najprej prvi odstavek „Slovenčevega“ člankarja. Tu rečemo, kar se tiče g. Dimnika, javno in odkrito: **Kolikor besed, toliko laži, toliko obrekovanj!** G. Dimnik izjavlja tem potem pod častno besedo, da ni zapisal niti ene besede v „Sl. N.“ proti duhovnim vajam in proti onim gg. tovarišem, ki so se udeležili duhovnih vaj. Zato se „Slovenčev“ člankar nesramno laže in najpogleje obrekuje. Fej!

Da, da, v častikraji imate res veliko prakso!

Te izjave pa ne objavljamo zaradi tega, da bi hoteli g. D. opravičevati pred „Slovenčevim“ člankarjem, saj tega g. D. ne mara, ker bi bilo tako postopanje preporničevalno in presramotno zanj, da bi se klanjal zakletim sovražnikom naprednega učiteljstva, ampak zaradi tega, da bi učiteljstvo izprevidelo, s kom se imamo boriti, in izpoznalo pravočasno in dodobra obrekovavce ljudskega učiteljstva in šolstva. Torej, pozor pred takimi ljudmi!

Kar se tiče izvirnosti članka „Jezikov nauk v prvem šolskem letu“, je č. g. člankar gotovo že iz tega spoznal, ker je Dimnikovo ime pod naslovom članka v oklepaju, da g. Dimnik „Jezikov nauk“ prireja po raznih virih. A vendar je dotični „pedagog“, (ime nam je znano. Uredn.) ki je dal „Slovenču“ te vire, oziroma podatke na razpolago, še precej plitev, ker je prišel na sled samo trem virom. G. Dimnik se je posluževal poleg teh treh še tudi sledečih virov: Ivan Lapajne: Prvi poduk; Francišek Gabršek: Nazorni pouk v ljudski šoli; Jos. Saatzer: Specielle Methodik der Unterrichtssprache; Karl Streng: Das erste Schuljahr; Karl Streng: Anleitung zur prakt. Behandlung des I. Theiles des Lesebuches; Josef Ambros: Das erste Schuljahr; Josef Stegbauer: Das Wissen der Volksschule; Franz Frisch: Einführung in das Lesebuch; L. Stiasny (z njegovim dovoljenjem): Podobice v Abecedniku.

To so torej viri, katerih se je posluževal g. Dimnik pri „Jezikovnem nauku“. Prijavljamo jih, da si jih nabavi „Slovenčev“ „pedagog“, jih potem natančno študira, sledi na podstavi teh študij Dimnikovi razpravi in vse to izda ta izdajica „Slovenču“. Videli bo pa, in to je zapazil že lahko tudi pri Blitzu, Hermanu in Saatzerju, da imajo v nekaterih poglavjih ti pisatelji nekaj stavkov, ki so si po vsebini in obliki popolnoma enaki. Pri neki priliki je omenil gosp. ravnatelj Franc Hubad nekaj virov, katere bi morala imeti vsaka okrajna učiteljska knjižnica (n. pr. Ambros, Frisch i. dr.); temu je pa dodal

te-le besede: „Sicer so si pa te knjige po vsebini zelo druga drugi podobne in nobena nič posebnega novega ne pove, druga se naslanja na drugo.“ To je dokaz, da se najde dandanes v tej stroki malo izvirnega, ker je že vse predelano. Kako bi bilo neki mogoče, da bi mi pisali izvirne metodike, ker še tega nimamo, kar imajo že davno drugi narodi!

In ta praznота na tem polju je dala g. Dimniku povod, da objavlja „Jezikov nauk“, katerega ima že izdelanega v glavnih potezah pet let. Na željo nekaterih gg. tovarišev, ki so rokopis pregledali in tudi po njem poučevali, se ta „Jezikov nauk“ popolnjen in popravljen objavlja v našem listu in prirejajo zanj tudi ponatiski, v katerih bo v predgovoru povedano tudi, kako je nastal ta „Slovenču“ tako zoperni „Jezikov nauk v prvem šolskem letu“. Iz „Slovenčevega“ pisarenja je pa razvidno, da ta gospoda učiteljstvu še pomožnih knjig pri pouku ne privoščiči, ampak najrajša bi, da bi bili neumni učitelji, neumni otroci, neumno vse ljudstvo!

Zato sme biti „Slovenčeva“ gospoda prepričana, da s takimi članki ne bodo nikdar dosegli zaželenega uspeha. Baš nasprotno se zgodi, in kolikor bolj nas boste napadali, toliko bolj navdušeno bomo delovali za povzdigo ugleda novi šoli v šoli in izven šole in toliko tesneje se bomo učitelji oklepali svoje „Zaveze“ in njenih naprednih in svobodomiselnih voditeljev! Znova ste začeli boj z nami! Mi se ga ne bojimo in ne strašimo.

Učiteljstvu na Goriškem.

Po prvem občnem zboru političnega društva „Sloga“ dne 25. vel. travna t. l. me skušajo spraviti v nasprotje z učiteljstvom in duhovščino. List dr. A. Gregorčiča in A. grofa Coroninija „Gorica“ se od prvega početka sem trudi to nasprotje poostri in gg. učitelje in duhovnike prepričati, da spletkarim proti prvim in hujskam proti drugim. Že od jeseni 1898. sem imel okolo sebe, posebno v „Čitalnici“, ovaduhe, ki so prenašali vsako besedo, izgovorjeno v zasebnih pogovorih s člani čitalniškimi, iz katerih bi se dalo sklepati, da sem nasprotnik učiteljev ali duhovnikov, ali da skušam pridobiti ene in druge različnim potom za svoje namene. Predzadnja številka omenjenega lista pa mi naravnost očita laž, da sem pisal v list „Soča“ proti učiteljstvu. Bilo je to tik pred občnim zborom „Zaveze učiteljskih društev“. Zato izjavljam, da od onega članka učitelja, ki je pričel v „Slovenskem Narodu“ boj za izboljšanje položaja učiteljem na Goriškem, pa do občnega zbora „Sloge“ nisem storil niti črke v noben list. Dopisoval in dogovarjal sem se v tej zadevi edino le z gospodom učiteljem A. Vrtovcem v Tolminu. Po občnem zboru 25. vel. travna sem pisal posamezne članke, ki so imeli namen, zbuditi pozornost občinstva na notranji politični položaj ter razmišljati o njem. Po občnem zboru 20. mal. srpana sem vse svoje članke podpisal s polnim imenom. Nečem zatrjevati učiteljem, da sem se vedno zanimal za nje, ker so gg. učitelji že ponovno izjavili, da jim ne gre „za sladke besede“. Ne morem torej drugega storiti, nego se sklicevati na svojo preteklost, in naj sodijo učitelji po njej, kakega mišljenja moram biti. Bil sem sam od jeseni leta 1876. do spomladi 1879. provizoričen podučitelj na ljudski šoli v Postojni. Poznam kot tak dobre in slabe strani učiteljev. Stopil sem v ta stan z vso vneto 17let-

nega mladeniča, navdahnjen po naukih profesorjev učiteljskega, ki so nam slikali učitelja kot največjo oporo človeški družbi in vsemu napredku. Zato sem iskal spoštovanja prebivavstva, med katerim sem imel delati, s tem, da sem se lotil poučevanja mladine s pravim navdušenjem in izven šolskih ur sebe izobraževal. Mislim, da se smem z dobro vestjo sklicevati na prebivavce trga Postojna, da mi isti dajo izpričevalo, da sem v meni poverjeni šoli izpolnoval ne le vestno svoje dolžnosti, marveč čez določeni mi čas prostovoljno mnogo deloval. Poleg šole sem se pripravljal za meščanski izpit ter predelal prvo zimo obširno Danielovo geografijo, drugo in tretjo zimo pa Schlosserjevo zgodovino in Scherovo literarno zgodovino. Spomladi in poleti sem se bavil z rastlinstvom in živalstvom ter nabral herbarij do blizu 1000 domačih vrst rastlin in do blizu 500 metuljev in hroščev. Za tretje poletje sem se pripravljal s sedaj pokojnim bivšim nadučiteljem v Senožečah, g. P. Kavčičem, da bi napravila zbirko ptičev in amfibij, sebi v pouk in šoli v korist. Vse moje načrte kot učitelju in ves moj trud pa je preprečila nehvaležna roka politike. Kot 18letni provizorični podučitelj sem se drznil izraziti ob volitvah v deželni zbor kranjski za narodnega kandidata Obrezo proti nemčurskemu odvetniku dr. Dewu in od tistega časa sem padel v nemilost pri šolskih oblastih, drznil sem se zoperstaviti osnovanju „Zweigvereina“ nemčurskega „Lehrervereina“ pod pokroviteljstvom sedaj pokojnega deželnega šolskega nadzornika Pirkerja. S tem je bila moja karijera kot učitelj spodkopana. Čutil sem kruto roko kranjskih ustavoverceev, in ni je bilo takrat osebe, ki bi me bila mogla braniti proti uradni oblasti. To so dejanski podatki iz zgodovine mojega življenja, in iz teh naj sodijo gg. učitelji, zakaj sem se bil leta 1897. pri občnem zboru „Zaveze“ v Celju izrazil za oni del predloga dr. Ebenhocha, kateri daje vpliv deželnim poslancem in deželnim odbornikom pri šolskih oblastih. Kakor danes stvari stoje, učitelj ne more braniti učitelja uspešno v marsikaterem položaju, ko sedi nasproti c. kr. dež. šol. nadzorniku, c. kr. šolskemu referentu pri namestništvu in Nj. Ekselence c. kr. namestniku; če se pa drzne zavzemati gotovo stališče, mora tudi računati z negotovo bodočnostjo. Nisem se potezal za predlog dr. Ebenhocha dalje, kakor toliko, da je prepustiti odločilno besedo v šolskih zadevah zastopnikom deželne avtonomne oblasti. Politična afera me je torej izločila iz vrst javnih učiteljev in ne moja prosta volja. Po svojem izstopu sem si moral služiti kruh kot domači učitelj in vzgojitelj v blagorodni družini F. Proglerja, moža železne eneržije, rodom iz francoske Švice, ki si je z lastno močjo kot prost natakarkar po svoji inteligenci in neutrudljivosti pridobil premoženje in zgradil velik hotel v Postojni. V tej družini sem našel hrano in zavetje, sem se izučil francoščine in deloma laščine in angleščine. V prostih urah sem nadaljeval nabiranje rastlin ter zahajal k edinemu tedanjemu prijatelju g. kaplanu Resniku v Postojni. Gotovo bode ta gospod kranjskim duhovnikom še dobro v spominu. Bil je najstrožjega klerikalnega mišljenja, ali razumela sva se v marsičem. On je bil, ki me je napotil, da sem se poprijel zopet študij. Kot izboren latinec me je navdušil za rimske in grške klasike, in še danes se spominjam, kako mi je navdušeno razlagal podobo iz Eneide, kako vzburkano morje vzdiguje in vije morskí pesek in ga spet polaga po globočini. Kakor so mi bili spridili enkrat pedantični profesorji vsak okus do

latinščine in grščine, tako me je njegova navdušena beseda sprijaznila z latinsko in grško slovnico ter me odločila, da se pripravim za zrelostni izpit za gimnazij. Vsako nedeljo popoldne mi je pojasnjeval, kar sem si izpisal tekom tedna, in pod njegovim nadzorstvom sem napredoval v pol leta toliko, da sem se odločil, izstopiti iz družine Proglerjeve ter z majhnimi prihranki iti v vintoku 1880. v Trst pripravljat se za izpit. Po kratkih mesecih sem bil primoran vstopiti kot učitelj na javno višjo dekliško protestantsko šolo v Trstu. Dasi sem imel vsak dan 5 šolskih ur in sem bil primoran poučevati še 2 do 3 ure posebe po družinah, nisem izpustil izpred oči stavljenih si naloge ter sem v mal. srpanu l. 1881. napravil zrelostni izpit na državnem gimnaziju v Trstu. Po izpitu me je vendar zopet vleklo k učiteljstvu nazaj. Dasi sem bil takrat popolnoma večš francoščine in za silo laščine in angleščine, sem imel izborna priporočila za naprej, vendar sem vložil prošnjo pri c. kr. deželnem šolskem svetu v Ljubljani, naj se me sprejme zopet kot prostega učitelja na javno šolo, četudi enorazrednico na deželi. Tudi te podatke iz svoje zgodovine navajam edino le zato, da naj učitelji iz teh sklepajo, ali spoštujem učiteljski stan ali ne. Moja prošnja za sprejem je bila a limine odbita. Zbog tega se tudi nisem mogel posvetiti na vseučilišču zgodovini, literaturi in lingvistiki in potem proforskemu stanu, ampak sem bil siljen postati jurist. In tudi kot jurist-sodnik sem ostal učitelj našega prostega ljudstva. Z mirno vestjo se sklicujem na izpričevanje slovenskih kmetovavcev v tržaški okolici, v tolminskem okraju in v goriški okolici, da sem bil v prvi vrsti sodnik-učitelj. Zbuditi pravno zavest je bila vsekar moja prva naloga. Gledati in razmišljati o gospodarskem položaju našega prebivavstva pri sodnih razpravah in obravnava h nisem nikdar zamudil. Na te podatke se moram sklicevati, da dokažem, da sem vsekar čutil poklic učitelja, in ako sem toliko let živel in delal tako, se mi pač danes ne boče moglo odrekati zanimanja za ta stan in več kot to, ljubezni do tega stanu. Nečem pobijati tega, kar se je prenašalo iz vsakdanje zasebne govorice, kar se je donášalo v kroge lista „Gorica“, ker je več ali manj prepodlo. Ne morem kazati na drugo nego na svojo zgodovino, dokler mi ne boče moči v dejanju pokazati, da sem iskren prijatelj učiteljev in učiteljstva. Kot deželni poslanec res nisem mogel skoro nič storiti; razlogi pa so skratka ti: leta 1896. in 1897. sem bil popolnoma podložen v vsakem oziru „narodnemu vodstvu“ in nisem hotel siliti nikdar s svojimi nazori in predlogi za učiteljstvo, vedoč, da zanje ne veje Bog ve kako ugoden veter. Učitelji sami pa do tedaj tudi niso zahtevali javno nobene posebne akcije deželnih poslancev zase. Deželni zakon leta 1896. je bil prirejen še 1894. in 1895., preden sem postal deželni poslanec; zavlekel se je bil le zaradi formalnih nedostatkov do zasedanja l. 1896. Takrat je učiteljstvo bilo zadovoljno s predlaganim zakonom, in ni bilo čutiti ne le nikakih nasprotstev in kritike, marveč se je celo z veseljem pozdravila ona mala pridobitev. Ko so jeli učitelji zahtevati več, takrat so se bile duri deželnega zbora za nas že zatvorile. L. 1898., ko se je slovenska stranka po dr. A. Gr. in A. grofu C. pogajala z italijansko stranko, takrat sem že vedel, da zaidemo in torej tudi vedel, da ne boče moči pomagati niti našim vinogradnikom niti našim učiteljem. Naglašal sem že pri občnem zboru „Sloge“ 25. vel. travna t. l., da sem lastniku „Soče“, A. G., še preden je bil znan izid poga-

janj, označil svoje stališče ter se izrekel, da naše „narodno vodstvo“ — popolnoma zavozí. Če sem tudi od tega „narodnega vodstva“ pričakoval, da stavi svoje zahteve glede učiteljstva in sem predlagal, naj se potegne poleg deželnega šolskega zaloga za to, da se ustanove kategorije učiteljskih plač 500, 600, 700 z dosedanjimi dokladami in z regulacijo pokojnine po zgledu državnih uradnikov, sem vedel, da ta predlog propade kakor vsi drugi. Mešati se pa v delovanje „narodnega vodstva“ nisem smel. Saj mi nekateri učitelji še danes zamerjajo, da sem se izrekel proti „narodnemu vodstvu“. Kako sem bil mogel storiti kaj takega l. 1898., ko so se pogajanja pričela?

Dr. Henrik Tuma,
deželni poslanec in odbornik.

Jezikov nauk v prvem šolskem letu.

(Jakob Dimnik.)

13. vaja.

Ž — Ž.

Žaga.

(Popis.)

Žaga je orodje. Žaga ima podstavek in rezilo. Podstavek je lesen; rezilo je železno (jekleno). Rezilo ima ostre zobe. Z žago žagamo les. Kateri rokodelci rabijo žago? Imamo tudi take žage, katere goni voda ali tudi par. S temi žagami prežaga žagar hlode v deske.

Mož v luni.

(Pripovedka.)

Bil je mož, ki ni spoštoval ne nedelje ne praznika. Neko nedeljo se napoti v gozd. Vzame svojo žago, odžaga ž njo drevo ter naredi butaro. Na butaro priveže svojo žago ter nese vse domov.

Med potjo ga sreča lep mož v nedeljski obleki. Obstane in vpraša moža: „Ali ne veš, da je danes nedelja? Ali ne veš, da je Bog na ta dan počival, ko je ustvaril nebo in zemljo? Ali ne veš, da stoji v tretji Božji zapovedi: Posvečuj nedeljo in praznik! Lepi mož v nedeljski obleki je bil Bog, a mož mu trdovratno odgovori: „Nedeljo na zemlji in ponedeljek v nebesih, kaj meni to mar?“

„Nósi svojo butaro večno“, pravi Gospod, „in ker ne spoštuješ na zemlji nedelje, imej večni delavnik. V strašilo za tiste, kateri skrunijo nedeljo, pa stoj v luni!“

Od istega časa stoji v luni še vedno mož z butaro in tako bo ostalo na večne čase.

Ta mož ni bil pobožen. Spoštoval ni nedelje ne praznika. Zato je pa tudi občutil ostro Božjo kazen. Bog človeka kaznuje, če greši, tórej:

Varuj človek greha se,
vir nesreče vsake je.

Uganki.

Imam zobe in vendar ne jem, režem in vendar nisem nož. Kaj je to?

Kdo ima zobe, pa ne grize?

Iskanje glasu itd. — kakor pri prejšnjih vajah.

14. vaja.

Š — S.

Srp.

Srp je orodje; srp rabijo ženjice. S srpom žanjejo ženjice zrelo žito.

Srp ima krivo rezalo. Srp ima kratek, okrogel, lesen držaj. Srp se skrha, zato ga sklepjemo na klepavniku s kladivom, ali ga tudi nabrusimo z brusnim kamenom (z oslo).

Ženjice.

Jutro je bilo. Pridne ženjice, vzamejo srpe in začnejo žeti zlato pšenico.

Ko pridejo do srede njive, zagledajo gnezdo s sedmimi še negodnimi mladiči. Žalostno obletavajo stare prepelice gnezdo. Mislile so, da bodo ženjice mladiče vzele domov. Toda tem se male ptičice smilijo. Dolgo premišljujejo, kako bi jih rešile. Slednjič pustijo isti kraj v miru in požanjejo ostalo pšenico. Stare prepelice z veseljem krmijo svoje mladiče in kmalu zrastejo mladičem peruti, da morejo odleteti. Dobre ženjice požanjejo med tem časom druge njive ter so vesele, da so rešile nedolžne ptičice, ker so znale:

Kdor v gnezdu ptičice lovi,
ta v srcu svojem priden ni.

Uganka.

Krivo rezalo, kratko držalo; kaj je to?

Ženjica.

(Glej Slavček I. stran 24.)

Iskanje glasu i. t. d.

15. vaja.

Š — Š.

Škarje.

Škarje so krojaško orodje. S škarjami vreže krojač poedine dele obleke. Šivilja rabi tudi škarje. Škarje imajo dva ročaja in dve rezili. Ročaja se imenujeta tudi ušesi. Rezili imata konico in ostrico. Škarje so železne.

Neuboglivi Šimen.

Šimnov oče so bili krojač. Mali Šimen se je večkrat priplazil k očetu ter jim vzel kako krojaško orodje, kakor: meter, škarje, iglo, kredo, naprstnik itd. Oče so mu večkrat rekli: „Šimen, pusti moje orodje v miru, lahko mi kaj izgubiš, s škarjami se pa lahko tudi nevarno zbodeš. Šimen ni slušal očeta. Ko nekega dne očeta slučajno ni bilo v sobi, se Šimen priplazi na tihem k očetovi mizi ter izbira, kaj bi si vzel za igračo. Odloči se za škarje. Na tleh pobere kos platna ter začne striči, sedeč na stolcu pri mizi. Zdaj začuje stopinje očetove. Hitro hoče Šimen spraviti zopet vse v red, a ker je hitel, se mu zvrne stol. Šimen pade na tla in se dregne v desno oko. Šimen je moral trpeti velike bolečine in je ostal na eno oko slep. Resničen je pregovor, ki pravi:

Kdor ne uboga,
tepe ga nadloga.

janj, označil svoje stališče ter se izrekel, da naše „narodno vodstvo“ — popolnoma zavozí. Če sem tudi od tega „narodnega vodstva“ pričakoval, da stavi svoje zahteve glede učiteljstva in sem predlagal, naj se potegne poleg deželnega šolskega zaloga za to, da se ustanove kategorije učiteljskih plač 500, 600, 700 z dosedanjimi dokladami in z regulacijo pokojnine po zgledu državnih uradnikov, sem vedel, da ta predlog propade kakor vsi drugi. Mešati se pa v delovanje „narodnega vodstva“ nisem smel. Saj mi nekateri učitelji še danes zamerjajo, da sem se izrekel proti „narodnemu vodstvu“. Kako sem bil mogel storiti kaj takega l. 1898., ko so se pogajanja pričela?

Dr. Henrik Tuma,
deželni poslanec in odbornik.

Jezikov nauk v prvem šolskem letu.

(Jakob Dimnik.)

13. vaja.

Ž — Ž.

Žaga.

(Popis.)

Žaga je orodje. Žaga ima podstavek in rezilo. Podstavek je lesen; rezilo je železno (jekleno). Rezilo ima ostre zobe. Z žago žagamo les. Kateri rokodelci rabijo žago? Imamo tudi take žage, katere goni voda ali tudi par. S temi žagami prežaga žagar hlode v deske.

Mož v luni.

(Pripovedka.)

Bil je mož, ki ni spoštoval ne nedelje ne praznika. Neko nedeljo se napoti v gozd. Vzame svojo žago, odžaga ž njo drevo ter naredi butaro. Na butaro priveže svojo žago ter nese vse domov.

Med potjo ga sreča lep mož v nedeljski obleki. Obstane in vpraša moža: „Ali ne veš, da je danes nedelja? Ali ne veš, da je Bog na ta dan počival, ko je ustvaril nebo in zemljo? Ali ne veš, da stoji v tretji Božji zapovedi: Posvečuj nedeljo in praznik! Lepi mož v nedeljski obleki je bil Bog, a mož mu trdovratno odgovori: „Nedeljo na zemlji in ponedeljek v nebesih, kaj meni to mar?“

„Nósi svojo butaro večno“, pravi Gospod, „in ker ne spoštuješ na zemlji nedelje, imej večni delavnik. V strašilo za tiste, kateri skrunijo nedeljo, pa stoj v luni!“

Od istega časa stoji v luni še vedno mož z butaro in tako bo ostalo na večne čase.

Ta mož ni bil pobožen. Spoštoval ni nedelje ne praznika. Zato je pa tudi občutil ostro Božjo kazen. Bog človeka kaznuje, če greši, tórej:

Varuj človek greha se,
vir nesreče vsake je.

Uganki.

Imam zobe in vendar ne jem, režem in vendar nisem nož. Kaj je to?

Kdo ima zobe, pa ne grize?

Iskanje glasu itd. — kakor pri prejšnjih vajah.

14. vaja.

Š — S.

Srp.

Srp je orodje; srp rabijo ženjice. S srpom žanjejo ženjice zrelo žito.

Srp ima krivo rezalo. Srp ima kratek, okrogel, lesen držaj. Srp se skrha, zato ga sklepjemo na klepavniku s kladivom, ali ga tudi nabrusimo z brusnim kamenom (z oslo).

Ženjice.

Jutro je bilo. Pridne ženjice, vzamejo srpe in začnejo žeti zlato pšenico.

Ko pridejo do srede njive, zagledajo gnezdo s sedmimi še negodnimi mladiči. Žalostno obletavajo stare prepelice gnezdo. Mislile so, da bodo ženjice mladiče vzele domov. Toda tem se male ptičice smilijo. Dolgo premišljujejo, kako bi jih rešile. Slednjič pustijo isti kraj v miru in požanjejo ostalo pšenico. Stare prepelice z veseljem krmijo svoje mladiče in kmalu zrastejo mladičem peruti, da morejo odleteti. Dobre ženjice požanjejo med tem časom druge njive ter so vesele, da so rešile nedolžne ptičice, ker so znale:

Kdor v gnezdu ptičice lovi,
ta v srcu svojem priden ni.

Uganka.

Krivo rezalo, kratko držalo; kaj je to?

Ženjica.

(Glej Slavček I. stran 24.)

Iskanje glasu i. t. d.

15. vaja.

Š — Š.

Škarje.

Škarje so krojaško orodje. S škarjami vreže krojač poedine dele obleke. Šivilja rabi tudi škarje. Škarje imajo dva ročaja in dve rezili. Ročaja se imenujeta tudi ušesi. Rezili imata konico in ostrico. Škarje so železne.

Neuboglivi Šimen.

Šimnov oče so bili krojač. Mali Šimen se je večkrat priplazil k očetu ter jim vzel kako krojaško orodje, kakor: meter, škarje, iglo, kredo, naprstnik itd. Oče so mu večkrat rekli: „Šimen, pusti moje orodje v miru, lahko mi kaj izgubiš, s škarjami se pa lahko tudi nevarno zbodeš. Šimen ni slušal očeta. Ko nekega dne očeta slučajno ni bilo v sobi, se Šimen priplazi na tihem k očetovi mizi ter izbira, kaj bi si vzel za igračo. Odloči se za škarje. Na tleh pobere kos platna ter začne striči, sedeč na stolcu pri mizi. Zdaj začuje stopinje očetove. Hitro hoče Šimen spraviti zopet vse v red, a ker je hitel, se mu zvrne stol. Šimen pade na tla in se dregne v desno oko. Šimen je moral trpeti velike bolečine in je ostal na eno oko slep. Resničen je pregovor, ki pravi:

Kdor ne uboga,
tepe ga nadloga.

Mali krojač.

(Memoriranje.)

Izučil sem se mlad krojač,
ker nočem biti postopač.
Zato sem kupil škarje si,
po svetu hočem zdaj iti.

Ob poti vrežem palico,
naslanjal bodem se nanjo.
Prehodil bodem mesto, vas,
na dom pa mislil vsaki čas.

Na potovanje se podam
in kličem z Bogom! vam.
Ne jöčite se, mamica,
saj kmalu zopet bom doma.

Povprašal bodem tuintam,
povedal, kaj da vse že znam;
ko delo pravo si dobim,
tako j vam v listu sporočim.

Ko potovanje pa končam,
doma sezidam si svoj hram.
Kot mojster pridno delal bom,
skrbel za vas in za svoj dom.

(Po nemškem.)

Iskanje glasu itd. — kakor v prejšnjih vajah.

16. vaja.

/ — t.

Šolska tabla.

(Popis.)

Šolska tabla je šolsko orodje. Šolska tabla je lesena. Stoji na stojalu. Stojalo ima noge. Stojalo je leseno. Na šolsko tablo pišemo s kredo. Kreda je bela, tabla pa črna. Tablo pobrišemo z gobo.

Bodi spravljev.

(Pripovedka.)

Tonček in Jožek sta šla v šolo. Med potoma pokaže Jožek Tončku tablico, na katero je spisal domačo nalogo. Ta pogleda nalogo in pravi: „Jožek, ti si danes nalogo slabo naredil. Imaš veliko pomot in nisi lepo pisal.“ Jožku hoče pokazati pomote, a ta se zjezi, zagrabí tablico ter ga začne suvati. Tonček se noče pretepavati, ampak gre mirno naprej. Vendar mu reče: „Jožek, gospodu učitelju bom povedal, kako si me suval.“ — „Povej!“ odvrne Jožek.

Ko sta blizu šolskega poslopja, prime Jožek Tončka za rokav in pravi: „Tonček! ne povej gospodu učitelju, saj te ne bom več suval!“

Tonček se obrne k Jožku in vidi, da je žalosten. Jožek mu poda roko in prosi odpuščanja. Tonček mu stisne roko in pravi: „Odpuščeno je in pozabljeno!“

Jožek je delal v jezi. Tonček je ostal miren. Jožek je prosil odpuščanja; Tonček mu je odpustil. Bil je torej spravljev.

Mladine najlepša lepota je ta:
nedolžnost, ponižnost pa zlahtnost srca.

Če otroci uljudni so.

(Glej Slavček I. stran 15!)

Iskanje glasu itd. — kakor pri prejšnjih vajah.

17. vaja.

/ — d.

Drevo.

(Popis.)

Drevo je rastlina. Ima korenine, deblo in krono. Korenine so v zemlji. Po koreninah dobiva drevo hrano iz zemlje. Del drevesa od korenin do krone se imenuje deblo. Krona ima veje, mladike in liste. Zgornji del drevesa se imenuje vrh.

Imamo listnato in iglasto drevje; k listnatemu drevju štejjemo sadno drevje. Drevesa nam dajejo les za kurjavo in zidivo. Iz lesa delamo tudi razno orodje. Kje rastejo drevesa? Katera drevesa poznate?

Hruška.

(Pripovedka.)

Stari oče Urban so sedeli pred svojo hišo v senci pod hruško. Njihovi vnuki kramljajo tam okolo, jedó hruške in ne morejo nikoli zadosti prehvaliti sladkega sadja.

Stari oče jim rekó: „Naj povem, ljubi moji, kako je to drevo sem prišlo. Pred več leti je bil tukaj še prazen prostor, in tu, kjer smo zdaj in kjer stoji to drevo, tožil sem enkrat sosedu svoje uboštvo. Dejal sem, da bi bil zadovoljen, ako bi imel le sto goldinarjev svojih. — Sosed, moder mož, pa mi pravi: „To je prav lahko, ako le hočeš začeti: Glej, na tem mestu, kjer stojiš, je več ko sto goldinarjev skritih; poskusi jih dobiti!“ — Jaz sem bil takrat še mlad, neiskusen in sem precej tisti večer tukaj izkopal globoko jamo, toda nisem dobil ne krajcarja. To mi je zelo mrzelo. Ko sosed zagleda zjutraj to jamo, se mi smeje prav debelo in pravi: „Ti si vendar brezumen! Jaz nisem mislil tako. Dam pa ti mlado hruško, vsadi jo v to izkopano jamo, in za nekaj let se ti denarji pokažejo.“ Vzel in vsadil sem mlado drevesce, in zrastle je ta lepa hruška. Sladko sadje, katero mi je dajalo drevo že nekaj let, mi je prineslo že več kot sto goldinarjev in še vedno mi prinaša prav obilne obresti.

Nisem še pozabil znanega pregovora, tudi vi si ga zapomnite, ki pravi:

„Jablane, hruške in druge cepé
cepi v mladosti za stare zobé!“

Uganke.

Spomladi dišim, poleti hladim, jeseni redim, pozimi gorim. Kaj je to?

Hrast ima dvanajst vej; na vsaki veji so štiri gnezda; v vsakem gnezdu je po sedem mladih ptičev, in vsakemu ptiču je drugače ime. Kaj je to?

Razposajeni Dragotin.

(Pripovedka.)

Dragotin je bil razposajen deček. Za dobre nauke ni maral. Delal je vedno po svoji glavi. Posebno rad je plezal na drevesa, čeprav so mu starši to že večkrat prepovedali. Zakaj pa?

Nekega dne pride s svojo sestro Vido na vrt. Mahoma spleza na najvišjo jablano in vpije: „Oj, Vida,

poglej me, kako visoko že stojim; jaz bom še velik gospod!* Resk! — se odlomi veja. Dragotin pade na tla in si zlomi nogo.

Lipa.

(Glej Slavček II. stran 11!)

Iskanje glasu itd. — kakor v prejšnjih vajah.

18. vaja.

 — 1.

Lij.

Skozi lij pretakamo vodo, mleko, vino in druge tekočine v steklenico. Lij je iz kositra. Lij je zgoraj širok, spodaj pa ozek. Ozki del vtaknemo v vrat steklenice in v zgornji široki del pa vlivamo tekočino. Poglejte, tako-le!

Ne bodi radoveden.

(Pripovedka.)

Ludovik je bil od srca dober deček. Kadar je hotel, je bil tudi jako priden in poslušen. Samo eno veliko napako je imel. Zaradi nje so ga karali, celo kaznovali roditelji in učitelji; bil je namreč od sile radoveden. Povsod je moral biti, hotel vse videti in slišati, zlasti pa to, kar ga ni prav nič brigalo. Obečal je sicer, da se poboljša, ali hitro je pozabljal svoje obljube in ostal radovedni Ludovik.

Nekoč so kovali konja na dvorišči očetovem. „Ne hodi preblizu“, ga je svarila mati. Ludovik pa je hotel vsekako videti, kako pribija kovač konju podkev na kopito. Konj pa brčne in zadene Ludovika tako silno na čelo, da se zgrudi nezavesten. Sele za nekaj časa se zopet zavé.

Koliko je obečal takrat! Ko so pa govorili nekoč, da ima sosed hudega vola v hlevu, kdo se je splazil k nevarni živali? Radovedni Ludovik.

Ko vol ugleda dečka, se razjezi, se strga z verige ter ga podere. Toliko da ne umori malega radovedneža.

Ludovikovi starši so bili jako žalostni, ker se nikakor ni hotel odvaditi svoje napake. Primeri se pa nekaj, kar ga ozdravi za vselej. Ludovikov ded je bil barvar. V delavnici barvarski stoji mnogo velikih bakrenih kotlov, napoljenih z raznimi razstopljenimi barvami. Vanje devljejo svilo, volno in druge snovi, da jih barvajo črno, modro, rdeče in zeleno, rjavo in rumeno. Ludovik je ravno dobil belo poletno obleko, ki se mu je podajala kar najlepše. Odpravi se k dedu, da bi šel z njim v cerkev. Bila je namreč nedelja. Deda ne more najti precej. Išče ga po vsi hiši. Ker se posli ne menijo dosti zanj, se odpravi v barvarnico, dasi ne sme. Plazi se celo okolo barvnih kotlov in gleda vanje. Za to se ne meni, da bi utegnil zamazati obleko. Ne samo, da gleda v kotle, on hoče tudi videti, kakšna barva je v njih. Zato utika mazinec vanje. To ni bilo kaj lepo in tudi previdno ne. Ko se pa preveč iztegne čez kotel, premahne in pade vanj. K sreči stopi prav sedaj pomočnik v barvarnico. Vse se mu zdi, kaj se je zgodilo. Zato hiti h kotlu in izvleče radovednega dečka za lase. Kakšen je Ludovik? Od nog do glave modro pobarvan; niti izpregledati ne more!

Pomočnik pokliče tovariše. Ded, ki se je ravno vrnil, prihiti prvi v delavnico. Ali kako pomagati? Drugega ne morejo storiti, nego postaviti dečka pod velik lij in vlivati vodo nanj. Ali dosti ne pomaga. Obleka je pokvarjena, Ludovik pa višnjev po vsem životu. Drgnejo ga z milom, s krtačami — Ludovik ostane višnjev.

Starši sklenejo roke, ko ga vidijo. Mati ga znova skušajo umiti, ali Ludovik ostane višnjev, kakor nebo v lepih poletnih dneh.

Par tednov hodi po mestu modro-barvani po obrazu in rokah. Vsi ljudje se mu smejejo.

Zdaj šele se pokesa. Kako rad bi zardel od sramote, ali ne more zaradi modre barve. Starši ga kregajo vsako jutro, tovariši ga dražijo neprestano. Oče ga nečeje jemati s seboj, ded pa ob nedeljah hodi sam v cerkev. Ludovik poseda v kotu sobice, se skriva ljudem, če le more, pogostoma bridko joka zaradi neposlušnosti svoje. Nekaj dobrega je pa vendar imela nezgoda — Ludovik odslej ni bil radoveden.

Ludovik je bil silno radoveden. Ker ni poslušal naukov svojih staršev in učiteljev, se je prepričal, da:

Darilo le pridnega čaka,
sramota in škoda — bedaka.

Iskanje glasu i. t. d.

Iz stavka „Ludovika so postavili pod lij“ se porabi beseda „lij“ za iskanje glasu 7; postopa se tako, kakor pri prejšnjih vajah.

(Dalje prih.)

Sergej Aleksandrovič Račinskij.

Dedavno je odlikoval ruski car Nikolaj Sergeja Aleksandroviča Račinskega z lastnoročnim reskriptom. Račinskij je bil mnogo let profesor botanike na moskovski univerzi. Po večletnem delovanju je prostovoljno odložil to častno mesto ter se je posvetil ljudskemu šolstvu. V ta namen se je nastanil v svoji rodni vasi Tatjevu kot preprosti učitelj. Ta svoj posel je vršil 30 let, dokler ga letošnjega leta ni primorala starost, da se je odtegnil javnemu delovanju. Bil je precej imovit z doma; vendar je zapustil malo svojo grajščino v rodni vasi ter se je preselil stanovat v šolsko poslopje, da je bolj služil soli. On ni poučeval samo otrok, marveč se je pečal še skoro več z odraslimi mladeniči, katere je pripravljajal za učiteljski stan ter je nekatere bolj nadarjene izmed njih tako izobrazil, da sta dva najodličnejša ustanovila v bližini učiteljsko semenišče, katero danes daje najboljše učitelje za ljudske šole. Priznavalno lastnoročno pismo ruskega carja se glasi:

Sergej Aleksandrovič!

Mnogoletna Vaša delavnost na korist narodovo me je posebno zanimala. Vašo obširno izobraženost in izkušnost, katero ste si pridobili v cesarski službi na moskovskem vseučilišču, ste vi davno posvetili delu prosvete med prebivavstvom, katero je je najbolj potrebno. Naselili ste se stalno na oddaljenem rodnom svojem posestvu ter kazali najživahnejšo delavnost. Vaš trud za organizacijo šolskega pouka in vzgoje kmetiških otrok je služil izobraževanju že nekaterih pokolenj. Učilišča, katera ste osnovali in vodili Vi, so postala semenišča v Vašem duhu vzgojenih učiteljev, učiteljev truda, treznosti, dobrih nravi

poglej me, kako visoko že stojim; jaz bom še velik gospod!* Resk! — se odlomi veja. Dragotin pade na tla in si zlomi nogo.

Lipa.

(Glej Slavček II. stran 11!)

Iskanje glasu itd. — kakor v prejšnjih vajah.

18. vaja.

 — 1.

Lij.

Skozi lij pretakamo vodo, mleko, vino in druge tekočine v steklenico. Lij je iz kositra. Lij je zgoraj širok, spodaj pa ozek. Ozki del vtaknemo v vrat steklenice in v zgornji široki del pa vlivamo tekočino. Poglejte, tako-le!

Ne bodi radoveden.

(Pripovedka.)

Ludovik je bil od srca dober deček. Kadar je hotel, je bil tudi jako priden in poslušen. Samo eno veliko napako je imel. Zaradi nje so ga karali, celo kaznovali roditelji in učitelji; bil je namreč od sile radoveden. Povsod je moral biti, hotel vse videti in slišati, zlasti pa to, kar ga ni prav nič brigalo. Obečal je sicer, da se poboljša, ali hitro je pozabljal svoje obljube in ostal radovedni Ludovik.

Nekoč so kovali konja na dvorišči očetovem. „Ne hodi preblizu“, ga je svarila mati. Ludovik pa je hotel vsekako videti, kako pribija kovač konju podkev na kopito. Konj pa brčne in zadene Ludovika tako silno na čelo, da se zgrudi nezavesten. Sele za nekaj časa se zopet zavé.

Koliko je obečal takrat! Ko so pa govorili nekoč, da ima sosed hudega vola v hlevu, kdo se je splazil k nevarni živali? Radovedni Ludovik.

Ko vol ugleda dečka, se razjezi, se strga z verige ter ga podere. Toliko da ne umori malega radovedneža.

Ludovikovi starši so bili jako žalostni, ker se ni kakor ni hotel odvaditi svoje napake. Primeri se pa nekaj, kar ga ozdravi za vselej. Ludovikov ded je bil barvar. V delavnici barvarski stoji mnogo velikih bakrenih kotlov, napoljenih z raznimi razstopljenimi barvami. Vanje devljejo svilo, volno in druge snovi, da jih barvajo črno, modro, rdeče in zeleno, rjavo in rumeno. Ludovik je ravno dobil belo poletno obleko, ki se mu je podajala kar najlepše. Odpravi se k dedu, da bi šel z njim v cerkev. Bila je namreč nedelja. Deda ne more najti precej. Išče ga po vsi hiši. Ker se posli ne menijo dosti zanj, se odpravi v barvarnico, dasi ne sme. Plazi se celo okolo barvnih kotlov in gleda vanje. Za to se ne meni, da bi utegnil zamazati obleko. Ne samo, da gleda v kotle, on hoče tudi videti, kakšna barva je v njih. Zato utika mazinec vanje. To ni bilo kaj lepo in tudi previdno ne. Ko se pa preveč iztegne čez kotel, premahne in pade vanj. K sreči stopi prav sedaj pomočnik v barvarnico. Vse se mu zdi, kaj se je zgodilo. Zato hiti h kotlu in izvleče radovednega dečka za lase. Kakšen je Ludovik? Od nog do glave modro pobarvan; niti izpregledati ne more!

Pomočnik pokliče tovariše. Ded, ki se je ravno vrnil, prihiti prvi v delavnico. Ali kako pomagati? Drugega ne morejo storiti, nego postaviti dečka pod velik lij in vlivati vodo nanj. Ali dosti ne pomaga. Obleka je pokvarjena, Ludovik pa višnjev po vsem životu. Drgnejo ga z milom, s krtačami — Ludovik ostane višnjev.

Starši sklenejo roke, ko ga vidijo. Mati ga znova skušajo umiti, ali Ludovik ostane višnjev, kakor nebo v lepih poletnih dneh.

Par tednov hodi po mestu modro-barvani po obrazu in rokah. Vsi ljudje se mu smejejo.

Zdaj šele se pokesa. Kako rad bi zardel od sramote, ali ne more zaradi modre barve. Starši ga kregajo vsako jutro, tovariši ga dražijo neprestano. Oče ga nečeje jemati s seboj, ded pa ob nedeljah hodi sam v cerkev. Ludovik poseda v kotu sobice, se skriva ljudem, če le more, pogostoma bridko joka zaradi neposlušnosti svoje. Nekaj dobrega je pa vendar imela nezgoda — Ludovik odslej ni bil radoveden.

Ludovik je bil silno radoveden. Ker ni poslušal naukov svojih staršev in učiteljev, se je prepričal, da:

Darilo le pridnega čaka,
sramota in škoda — bedaka.

Iskanje glasu i. t. d.

Iz stavka „Ludovika so postavili pod lij“ se porabi beseda „lij“ za iskanje glasu 7; postopa se tako, kakor pri prejšnjih vajah.

(Dalje prih.)

Sergej Aleksandrovič Račinskij.

Redavno je odlikoval ruski car Nikolaj Sergeja Aleksandroviča Račinskega z lastnoročnim reskriptom. Račinskij je bil mnogo let profesor botanike na moskovski univerzi. Po večletnem delovanju je prostovoljno odložil to častno mesto ter se je posvetil ljudskemu šolstvu. V ta namen se je nastanil v svoji rodni vasi Tatjevu kot preprosti učitelj. Ta svoj posel je vršil 30 let, dokler ga letošnjega leta ni primorala starost, da se je odtegnil javnemu delovanju. Bil je precej imovit z doma; vendar je zapustil malo svojo grajščino v rodni vasi ter se je preselil stanovat v šolsko poslopje, da je bolj služil soli. On ni poučeval samo otrok, marveč se je pečal še skoro več z odraslimi mladeniči, katere je pripravljajal za učiteljski stan ter je nekatere bolj nadarjene izmed njih tako izobrazil, da sta dva najodličnejša ustanovila v bližini učiteljsko semenišče, katero danes daje najboljše učitelje za ljudske šole. Priznavalno lastnoročno pismo ruskega carja se glasi:

Sergej Aleksandrovič!

Mnogoletna Vaša delavnost na korist narodovo me je posebno zanimala. Vašo obširno izobraženost in izkušnost, katero ste si pridobili v cesarski službi na moskovskem vseučilišču, ste vi davno posvetili delu prosvete med prebivavstvom, katero je je najbolj potrebno. Naselili ste se stalno na oddaljenem rodnom svojem posestvu ter kazali najživahnejšo delavnost. Vaš trud za organizacijo šolskega pouka in vzgoje kmetiških otrok je služil izobraževanju že nekaterih pokolenj. Učilišča, katera ste osnovali in vodili Vi, so postala semenišča v Vašem duhu vzgojenih učiteljev, učiteljev truda, treznosti, dobrih nravi

in živih vzorcev za posnemavce. Na srcu mojem ležeča skrb za narodno izobraževanje, kateremu ste Vi dostojno služili, me je zbudila, da Vam javljam svoje najiskrenejše priznavanje.

Ostajam Vam blagonaklonjeni

Nikolaj.

Vestnik.

Cesarjev god se je praznoval po vseh avstrijskih kronovinah zelo slovesno. V vseh župnih cerkvah so se darovale sv. maše, in verniki smo pobožno molili, da bi nam ljubi Bog ohranil še mnogo let našega dobrega in modrega vladarja.

Učiteljski konvikt: Gosp. Avgust Kleč, učitelj v Ljubljani, za „razbito mizo“ 10 gld.; gospa V. Josin, c. kr. učiteljica v Ljubljani, 1 gld.; g. M. Josin, učitelj v Ljubljani, 1 gld.; g. J. Režek, učitelj v Ljubljani, 1 gld.; gđe. Franja Keršič, posestnica v Trbojah, 1 gld.; g. Al. Kecelj, učitelj v Ljubljani, 1 gld.; učiteljstvo kranjskega okraja 750 gld.; gosp. A. Žumer, c. kr. okrajni šolski nadzornik, 250 gld.

Razpisana služba. V Trziču je razpisana do 17. t. m. učiteljska služba; prednost imajo oni prosivci, ki so usposobljeni za pouk na obrtnih nadaljevalnicah.

Krščanski socijalisti dunajski, pod predsedstvom tudi od slovenskih krščanskih socijalistov in klerikalcev oboževanega Luegerja, so že v petič odbili utemeljeno in opravičeno prošnjo dunajskih Čehov, da bi njih šola, ki jo vzdržuje društvo „Komensky“, dobila pravico javnosti. Taki so!

„**Narodna Šola**“ je zborovala dne 5. t. m. V odbor so bili izvoljeni vsi stari odborniki.

Vdovskega društva občni zbor, ki se je imel vršiti dne 5. t. m., ni bil sklepčen; manjkala sta dva ude. Vsled tega bodo morali oni starejši tovariši, ki so pri društvu že nad 30 let in so bili vsled sklepa občnega zbora za eno leto oproščeni udnine, letos plačati udnino. Ta denar se bo porabil za „Cesarice Elizabete ustanovo za učiteljske sirote“.

Osobne vesti. G. Francišek Črnagoj je imenovan začasnim voditeljem na mestni dvorazrednici na Barju. Na novo so nameščeni: g. A. Lenarčič na trirazrednici v Smartnem pri Kranju, g. A. Praprotnik in J. Lapajne na trirazredni deški šoli v Cerkljah, g. J. Labernik na trirazrednici v Srednji vasi v Bohinju, g. A. Novak na štirirazrednici na Bledu. G. F. Repovš je namestni učitelj v Sorici.

Direktorij „Zaveze“ je imel dne 28. m. m. sejo; ukrenil je vse potrebno glede izdaje in uredništva „Učiteljskega Tovariša“ in „Popotnika“ v novem letu. „Učit. Tov.“ bo izhajal trikrat na mesec, „Popotnik“ pa enkrat v broširanih snopičih, po dve poli obsežnih. Prvi bo veljal 4 gld., drugi pa 3 gld. na leto.

Usposobljenostni izpiti za ljudske in meščanske šole pred ljubljansko komisijo se začno dne 3. listopada t. l. Prošnje je poslali do 30. vinotoka.

Kuratorij cesarja Franca Jožefa I. mestne višje dekliške šole: V zadnji seji občinskega sveta ljubljanskega so bili za dobo treh let izvoljeni v to korporacijo ti-le gg: ravnatelj Senekovič (predsednik); dr. vitez Bleiweis, učitelj Dimnik, ravnatelj Hubad, dr. Krisper, profesor Franc Orožen in nadinžener Pavlin.

Petindvajsetletnico svojega nadučiteljevanja obhajal je 1. t. m. gospod sedanji ravnatelj okoliške šole mariborske, Miha J. Nerat, tiho v domačem obiteljskem krogu in 2. t. m. v tovariškem in prijateljskem krogu pri „Zlatem jellenu“ v Ormožu. Daj mu Bog še enkrat toliko ravnateljskih let v Mariboru! Živio!

„**Ročni zapisnik**“ z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osobja na Kranjskem, Južno-Štajerskem in Pri-

morskem za šolsko leto 1899./1900. VI. letnik. Sestavil Štefan Primožič, učitelj. — Ta „ročni zapisnik“ bo gotovo vsem slovenskim učiteljem in učiteljicam jako dobrodošel. Urejen in prirejen je namreč prav posebno praktično. Tu so oddelki: „Razdelitev ur“, — „Šolski prazniki na Kranjskem“, — „Premakljivi prazniki od leta 1900.—1906.“, — „Ročni zapisnik za razrednega učitelja“, — „Imenik ljudskih šol in učiteljev“, — „Abecedni osebni imenik“, — „Beležke“. Končno je privezanega še precej belega popirja za beležke, ki se odtrgajo. Izvestno bodo segli slovenski učitelji tudi po tem VI. letniku „Ročnega zapisnika“. Knjižica je jako lična in priročna. Cena za 75 učencev 70 kr., za 100 učencev 75 kr., za 125 učencev 80 kr., za 150 učencev 85 kr. Naročnikom šolskih tiskovin 20 kr. ceneje. — V Postojni. Tiskal in založil Rih. Šeber.

Šolska Matica. V Ljubljani se snuje pedagoško društvo pod tem naslovom. Dne 7. kimavca so se sešli v ta namen v Ljubljani gg. ravnatelj H. Schreiner iz Maribora, ravnatelj Fr. Hubad iz Ljubljane, prof. L. Lavtar iz Maribora, meščanski učitelj J. Ciperle z Dunaja, nadučitelj Fr. Gabršek in učitelj J. Dimnik iz Ljubljane. Sklenilo se je, „Šolsko Matico“ postaviti na vseslovensko podstavo ter združiti v nji vse ljudskošolske in srednješolske pedagoške pisatelje. V ta namen se je navsvetoval nekaj širši odbor, v katerem bodo zastopani ljudski učitelji iz vseh slovenskih pokrajin in pa učiteljski in srednješolski profesorji-pisatelji.*) Na predlog g. ravnatelja Fr. Hubada se je imenoval predsednikom tega osnovalnega širšega odbora g. ravnatelj H. Schreiner, ki bo te dni pozval nasvetovane učitelje in profesorje-pisatelje k pristopu. O Božiču se bo pa sklical v Ljubljani osnovalni zbor, ki bo določil in sprejel pravila „Šolski Matici“. Ker bo postal „Popotnik“ z novim letom pedagoška revija, bi postal lahko tudi glasilo „Šolske Maticice“. To bi bilo temu društvu gotovo v korist.

Izjava. Današnji letni občni zbor se je izjavil soglasno, da popolnoma odobruje soglasno izvolitev gospoda Hribarja in dr. Tavčarja častnima članoma naše dične „Zaveze“, in to v zavrnitev nekaterih časopisov, kateri trde nasprotno.

Učiteljsko društvo za goriški okraj
v Gorici, dne 5. vinotoka 1899.

Tajnik:
Križman.

Predsednik:
Jug.

Avstrijski vseučiliščniki. Naša monarhija šteje 8 vseučilišč, katere je koncem preteklega koledarskega leta obiskavalo 16.491 slušateljev. Največ, 5972, seveda na Dunaju; 2982 češko v Pragi, 1899 i Lwowu, 1616 v Gradcu, 1304 nemško v Pragi; 1269 v Krakovem, 1078 v Inšpruku, le 371 v Črnovicah. Največ vseučiliščnikov je pravnikov, namreč 8.644, torej več kot polovica; 3819 je medicincev; 2830 je filozofov; 1198 pa bogoslovcev. Razvnteh štejeta katoliški bogoslovski fakulteti: v Solnogradu 66 in v Olomucu 209, ter evangelijsko-bogoslovna fakulteta dunajska 32 slušateljev.

Obrtne šole v Avstriji štejejo vsega skupaj 25.066 učencev in učenk; delé se pa v obrtne osrednje, v državne obrtne, v državne rokodelske, v strokovne za posamezne obrtne stroke in končno v splošne risarske šole. Prve štejejo v 5 zavodih 767 gojencev; drugih je šestnajst z 11.523 gojenci; tretjih enajst s 3.120 gojenci; četrth je šestindvetdeset z 9.419 gojenci; zadnjih čvetero z 237 gojenci.

Orientalna akademija na Dunaju je imela koncem preteklega leta 94 slušateljev; leto poprej 117. Ima pa šest oddelkov, namreč: arabski, perzijski, turški, srbski, ruski in novogrški. Arabski oddelek je štel v dveh tečajih 27 gojencev; perzijski v dveh 15, turški v dveh 8; srbski v treh 17; ruski v dveh 23; novogrški v dveh 4.

*) Če bi se pa to ne doseglo, se bo pa ustanovilo tako društvo na ožji podstavi. Uredn.

in živih vzorcev za posnemavce. Na srcu mojem ležeča skrb za narodno izobraževanje, kateremu ste Vi dostojno služili, me je zbudila, da Vam javljam svoje najiskrenejše priznavanje.

Ostajam Vam blagonaklonjeni

Nikolaj.

Vestnik.

Cesarjev god se je praznoval po vseh avstrijskih kronovinah zelo slovesno. V vseh župnih cerkvah so se darovale sv. maše, in verniki smo pobožno molili, da bi nam ljubi Bog ohranil še mnogo let našega dobrega in modrega vladarja.

Učiteljski konvikt: Gosp. Avgust Kleč, učitelj v Ljubljani, za „razbito mizo“ 10 gld.; gospa V. Josin, c. kr. učiteljica v Ljubljani, 1 gld.; g. M. Josin, učitelj v Ljubljani, 1 gld.; g. J. Režek, učitelj v Ljubljani, 1 gld.; gđe. Franja Keršič, posestnica v Trbojah, 1 gld.; g. Al. Kecelj, učitelj v Ljubljani, 1 gld.; učitelstvo kranjskega okraja 750 gld.; gosp. A. Žumer, c. kr. okrajni šolski nadzornik, 250 gld.

Razpisana služba. V Trziču je razpisana do 17. t. m. učiteljska služba; prednost imajo oni prosivci, ki so usposobljeni za pouk na obrtnih nadaljevalnicah.

Krščanski socijalisti dunajski, pod predsedstvom tudi od slovenskih krščanskih socijalistov in klerikalcev oboževanega Luegerja, so že v petič odbili utemeljeno in opravičeno prošnjo dunajskih Čehov, da bi njih šola, ki jo vzdržuje društvo „Komensky“, dobila pravico javnosti. Taki so!

„Narodna Šola“ je zborovala dne 5. t. m. V odbor so bili izvoljeni vsi stari odborniki.

Vdovskega društva občni zbor, ki se je imel vršiti dne 5. t. m., ni bil sklepčen; manjkala sta dva ude. Vsled tega bodo morali oni starejši tovariši, ki so pri društvu že nad 30 let in so bili vsled sklepa občnega zbora za eno leto oproščeni udnine, letos plačati udnino. Ta denar se bo porabil za „Cesarice Elizabete ustanovo za učiteljske sirote“.

Osobne vesti. G. Francišek Črnagoj je imenovan začasnim voditeljem na mestni dvorazrednici na Barju. Na novo so nameščeni: g. A. Lenarčič na trirazrednici v Smartnem pri Kranju, g. A. Praprotnik in J. Lapajne na trirazredni deški šoli v Cerkljah, g. J. Labernik na trirazrednici v Srednji vasi v Bohinju, g. A. Novak na štirirazrednici na Bledu. G. F. Repovš je namestni učitelj v Sorici.

Direktorij „Zaveze“ je imel dne 28. m. m. sejo; ukrenil je vse potrebno glede izdaje in uredništva „Učiteljskega Tovariša“ in „Popotnika“ v novem letu. „Učit. Tov.“ bo izhajal trikrat na mesec, „Popotnik“ pa enkrat v broširanih snopičih, po dve poli obsežnih. Prvi bo veljal 4 gld., drugi pa 3 gld. na leto.

Usposobljenostni izpiti za ljudske in meščanske šole pred ljubljansko komisijo se začno dne 3. listopada t. l. Prošnje je poslati do 30. vinotoka.

Kuratorij cesarja Franca Jožefa I. mestne višje dekliške šole: V zadnji seji občinskega sveta ljubljanskega so bili za dobo treh let izvoljeni v to korporacijo ti-le gg: ravnatelj Senekovič (predsednik); dr. vitez Bleiweis, učitelj Dimnik, ravnatelj Hubad, dr. Krisper, profesor Franc Orožen in nadinžener Pavlin.

Petindvajsetletnico svojega nadučiteljevanja obhajal je 1. t. m. gospod sedanji ravnatelj okoliške šole mariborske, Miha J. Nerat, tiho v domačem obiteljskem krogu in 2. t. m. v tovariškem in prijateljskem krogu pri „Zlatem jellenu“ v Ormožu. Daj mu Bog še enkrat toliko ravnateljskih let v Mariboru! Živio!

„Ročni zapisnik“ z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osobja na Kranjskem, Južno-Štajerskem in Pri-

morskem za šolsko leto 1899./1900. VI. letnik. Sestavil Štefan Primožič, učitelj. — Ta „ročni zapisnik“ bo gotovo vsem slovenskim učiteljem in učiteljicam jako dobrodošel. Urejen in prirejen je namreč prav posebno praktično. Tu so oddelki: „Razdelitev ur“, — „Šolski prazniki na Kranjskem“, — „Premakljivi prazniki od leta 1900.—1906.“, — „Ročni zapisnik za razrednega učitelja“, — „Imenik ljudskih šol in učiteljev“, — „Abecedni osebni imenik“, — „Beležke“. Končno je privezanega še precej belega popirja za beležke, ki se odtrgajo. Izvestno bodo segli slovenski učitelji tudi po tem VI. letniku „Ročnega zapisnika“. Knjižica je jako lična in priročna. Cena za 75 učencev 70 kr., za 100 učencev 75 kr., za 125 učencev 80 kr., za 150 učencev 85 kr. Naročnikom šolskih tiskovin 20 kr. ceneje. — V Postojni. Tiskal in založil Rih. Šeber.

Šolska Matica. V Ljubljani se snuje pedagoško društvo pod tem naslovom. Dne 7. kimavca so se sešli v ta namen v Ljubljani gg. ravnatelj H. Schreiner iz Maribora, ravnatelj Fr. Hubad iz Ljubljane, prof. L. Lavtar iz Maribora, meščanski učitelj J. Ciperle z Dunaja, nadučitelj Fr. Gabršek in učitelj J. Dimnik iz Ljubljane. Sklenilo se je, „Šolsko Matico“ postaviti na vseslovensko podstavo ter združiti v nji vse ljudskošolske in srednješolske pedagoške pisatelje. V ta namen se je navsvetoval nekaj širši odbor, v katerem bodo zastopani ljudski učitelji iz vseh slovenskih pokrajin in pa učiteljski in srednješolski profesorji-pisatelji.*) Na predlog g. ravnatelja Fr. Hubada se je imenoval predsednikom tega osnovalnega širšega odbora g. ravnatelj H. Schreiner, ki bo te dni pozval nasvetovane učitelje in profesorje-pisatelje k pristopu. O Božiču se bo pa sklical v Ljubljani osnovalni zbor, ki bo določil in sprejel pravila „Šolski Matici“. Ker bo postal „Popotnik“ z novim letom pedagoška revija, bi postal lahko tudi glasilo „Šolske Maticice“. To bi bilo temu društvu gotovo v korist.

Izjava. Današnji letni občni zbor se je izjavil soglasno, da popolnoma odobruje soglasno izvolitev gospoda Hribarja in dr. Tavčarja častnima članoma naše dične „Zaveze“, in to v zavrnitev nekaterih časopisov, kateri trde nasprotno.

Učiteljsko društvo za goriški okraj
v Gorici, dne 5. vinotoka 1899.

Tajnik:
Križman.

Predsednik:
Jug.

Avstrijski vseučiliščniki. Naša monarhija šteje 8 vseučilišč, katere je koncem preteklega koledarskega leta obiskavalo 16.491 slušateljev. Največ, 5972, seveda na Dunaju; 2982 češko v Pragi, 1899 i Lwowu, 1616 v Gradcu, 1304 nemško v Pragi; 1269 v Krakovem, 1078 v Inšpruku, le 371 v Črnovicah. Največ vseučiliščnikov je pravnikov, namreč 8.644, torej več kot polovica; 3819 je medicincev; 2830 je filozofov; 1198 pa bogoslovcev. Razvnteh štejeta katoliški bogoslovski fakulteti: v Solnogradu 66 in v Olomucu 209, ter evangelijsko-bogoslovna fakulteta dunajska 32 slušateljev.

Obrtne šole v Avstriji štejejo vsega skupaj 25.066 učencev in učenk; delé se pa v obrtne osrednje, v državne obrtne, v državne rokodelske, v strokovne za posamezne obrtne stroke in končno v splošne risarske šole. Prve štejejo v 5 zavodih 767 gojencev; drugih je šestnajst z 11.523 gojenci; tretjih enajst s 3.120 gojenci; četrth je šestindvetdeset z 9.419 gojenci; zadnjih čvetero z 237 gojenci.

Orientalna akademija na Dunaju je imela koncem preteklega leta 94 slušateljev; leto poprej 117. Ima pa šest oddelkov, namreč: arabski, perzijski, turški, srbski, ruski in novogrški. Arabski oddelek je štel v dveh tečajih 27 gojencev; perzijski v dveh 15, turški v dveh 8; srbski v treh 17; ruski v dveh 23; novogrški v dveh 4.

*) Če bi se pa to ne doseglo, se bo pa ustanovilo tako društvo na ožji podstavi. Uredn.